

***Laccobius atratus* – nový druh vodomila pro Českou republiku (Coleoptera: Hydrophilidae)**

Milan Boukal¹ & Stanislav Benedikt²

¹ Kpt. Bartoše 409, 530 09 Pardubice, Czech Republic: milanb@seznam.cz

² Částkova 10, 326 00 Plzeň, Czech Republic: sbenedikt@seznam.cz

BOUKAL M. & BENEDIKT S. 2010: *Laccobius atratus* – nový druh vodomila pro Českou republiku (Coleoptera: Hydrophilidae) (*Laccobius atratus* – a new species of the water scavenger beetle for the Czech Republic (Coleoptera: Hydrophilidae)). – Západočeské entomologické listy, 1: 72–74. Online: <http://www.zpcse.cz/entolisty/entolisty.html>, 18-12-2010.

Abstract. *Laccobius atratus* Rottenberg, 1874 is recorded as a new species for the territory of the Czech Republic. Five specimens were collected in a peat habitat during the entomological research of the locality Bystřina-Lužní potok (Site of Community Importance Natura 2000) in the westernmost part of Bohemia. Collecting circumstances and the possible occurrence in other parts of the Czech Republic are discussed.

Key words: *Laccobius atratus*, Coleoptera, Hydrophilidae, faunistics, western Bohemia, Czech Republic

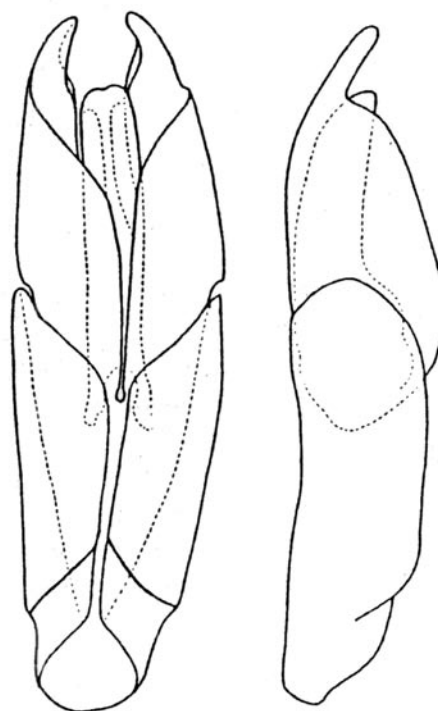
ÚVOD

Vodomil *Laccobius atratus* Rottenberg, 1874 (Obr. 1) náleží do podrodu *Dimorpholaccobius* Zaitzev, 1938. V České republice byl v rodu *Laccobius* Erichson, 1837 dosud prokázán výskyt 14 druhů, přičemž z podrodu *Dimorpholaccobius* je dosud uvádě-

no 9 druhů (BOUKAL et al. 2007). Druh *L. atratus* má černou šagrévanou hlavu bez žlutých skvrn před očima, štít hladký bez chagrínování a řádky teček na krovkách velmi nepravidelné. Jednoznačná identifikace je však v tomto determinačně poměrně obtížném rodu možná teprve po studiu samčích genitálií (Obr. 2), protože habituelně jsou jednotlivé druhy

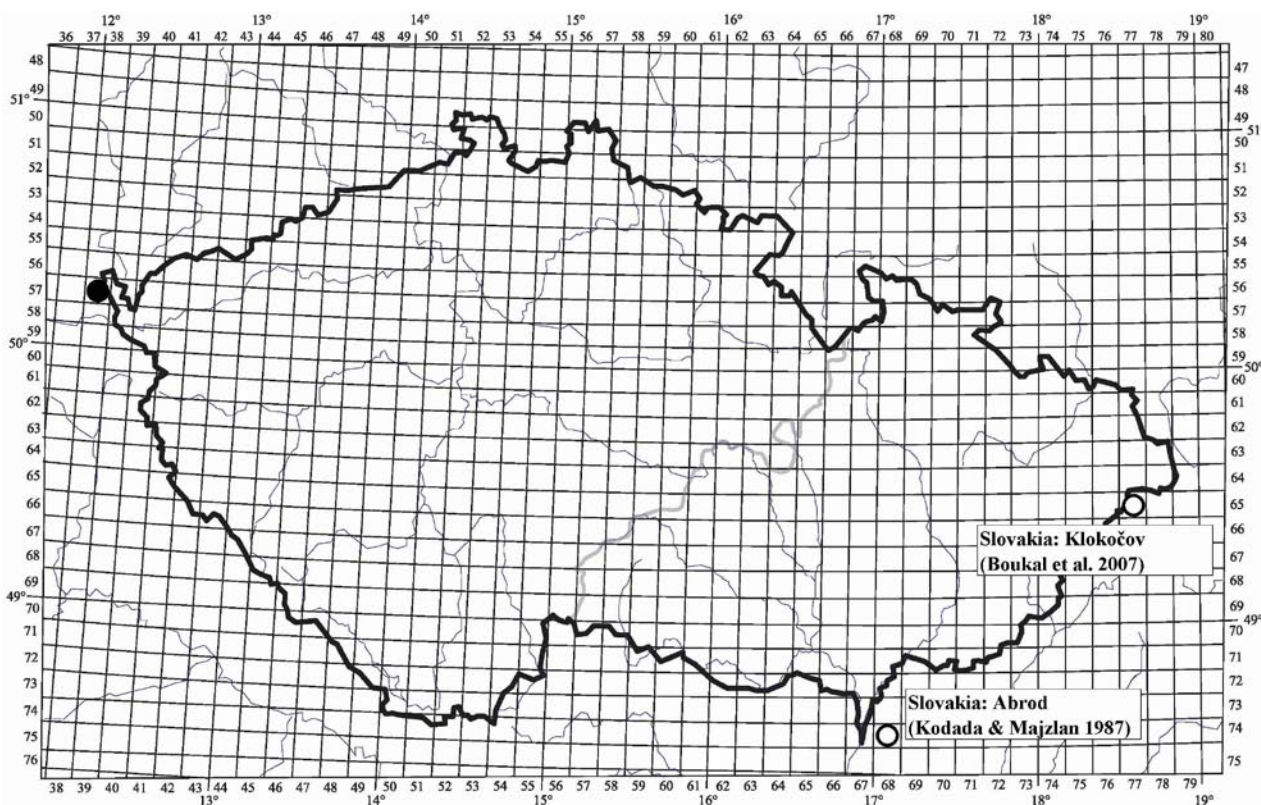

Obr. 1. Vodomil *Laccobius atratus* z lokality Štítary.
Fig. 1. *Laccobius atratus* from the locality of Štítary.

Obr. 2. Genitálie druhu *Laccobius atratus* (podle GENTILI & CHIESA 1976).

Fig. 2. Genitalia of *Laccobius atratus* (according to GENTILI & CHIESA 1976).

Obr. 3. Nálezy vodomila *Laccobius atratus* na území České republiky a Slovenska: černá tečka – první nález v České republice; kroužky – nejbližší publikované nálezy na Slovensku.

Fig. 3. Distribution of *Laccobius atratus* in the Czech Republic and Slovakia: black dot – the first record in the Czech Republic; circles – published data on the occurrence of this species in Slovakia.

rodu velmi uniformní. *Laccobius atratus* je rozšířen v severní Africe, v západní Evropě a na severovýchod zasahuje do Rakouska, Maďarska a na Slovensko (HANSEN 2004, BOUKAL et al. 2007). Z Německa je doložen z více spolkových zemí: z Porýní jej uvádí KÖHLER (1991), jako silně ohrožený druh je evidován v Bavorsku (HEBAUER et al. 2003), v Sasku byl poprvé zjištěn v roce 2003 (SPITZENBERG 2003). Středoevropské populace jsou podle HEBAUERA & KLAUSNITZERA (1998) acidofilní a vyskytují se zejména v horských rašeliništích a na písčitéch březích stojatých vod ve vyšších nadmořských výškách. Nejbližší údaje v okolních zemích pocházejí ze Slovenska, kde byl druh nalezen v CHKO Kysuce v přechodovém rašeliništi u obce Klokočov (BOUKAL et al. 2007) a v CHKO Záhorie v rezervaci Abrod v malých izolovaných a bohatě prorostlých nížinných jezírkách (KODADA & MAJZLAN 1987) (viz Obr. 3). V tomto příspěvku uvádíme první nález tohoto druhu z území České republiky.

VÝSLEDKY

Během entomologického průzkumu Evropsky významné lokality Bystřina-Lužní potok, který proběhl v letech 2009–2010, byl vodomil *Laccobius atratus* nalezen v drobné tůňce rašelinného mokřadu v pra-

menné oblasti Lužního potoka (Obr. 4). Lokalitu tvoří komplex otevřeného lučního prameniště a přechodového rašeliniště. Ve vegetaci na lokalitě dominují rašeliníky prorostlé různými druhy ostríc, sítin a suchopýřů. Přítomné jsou zde i rosnatka okrouhlolistá (*Drosera rotundifolia*) a klikva bahenní (*Oxyccocus palustris*). Všechny exempláře *L. atratus* byly nalezeny při lovu vodní sítkou po předchozím prošlapání rašeliníků a odumřelých vrstev travin. Tyrfofilní charakter společenstva brouků dokresluje doprovodné druhy nalezené stejnou metodou: potápníci *Hydroporus kraatzi* Schaum, 1868, *H. longicornis* Sharp,

Obr. 4. Lokalita *Laccobius atratus* u Štítar.

Fig. 4. The locality of *Laccobius atratus* near Štítar.

1871 a *H. memnonius* Nicolai, 1822, vodomil *Crenitis punctatostriata* (Letzner, 1840) a drabčici *Myllaena kraatzi* Sharp, 1871, *Philonthus nigrita* (Gravenhorst, 1806), *Stenus kiesenwetteri* Rosenhauer, 1856 a *S. oscillator* Rye, 1870.

Přehled nálezů: Bohemia occ., Štítary env. (5738), 2 km severozápadně, rašelinný mokřad v území EVL Bystřina-Lužní potok, 640 m n. m., 31.VII.2010, 1 ♂, 1 ♀, S. Benedikt lgt., M. Boukal coll.; dtto, 10.X.2010, 3 ♂♂, V. Cihlář lgt., V. Cihlář (1 ♂) et M. Boukal (2 ♂♂) coll.; vše M. Boukal det.

Na území České republiky se tento druh bude zřejmě vyskytovat jen zcela ojediněle a ostrůvkovitě na severní hranici celkového areálu. Jeho výskyt v západních Čechách navazuje na západoevropský areál druhu. Uvedené nálezy na Slovensku, které pocházejí z lokalit nedaleko hranic s Českou republikou, však naznačují možnost dalšího výskytu především na východní Moravě. Druh zřejmě preferuje mělké okraje rašelinišť a vyskytuje se od nížin po podhůří, na což lze usuzovat i na základě publikovaných dat ze sousedního Slovenska. Prozatím nelze odhadovat, zda se druh recentně šíří, na to je dosud známo velmi málo konkrétních dat. S ohledem na poměrně striktní nároky na biotop se jako mnohem pravděpodobnější jeví varianta, že jde o druh přehlížený. To může být do jisté míry způsobeno i ostrůvkovitým výskytem či relativně obtížnou determinací.

Nový druh pro Českou republiku.

LITERATURA

BOUKAL D. S., BOUKAL M., FIKÁČEK M., HÁJEK J., KLEČKA J., SKALICKÝ S., ŠŤASTNÝ J. & TRÁVNÍČEK D. 2007:

- Katalog vodních brouků České republiky (Coleoptera: Sphaeriidae, Gyrinidae, Haliplidae, Noteridae, Hygrobiidae, Dytiscidae, Helophoridae, Georissidae, Hydrochidae, Spercheidae, Hyrophilidae, Hydraenidae, Scirtidae, Elmidae, Dryopidae, Limnichidae, Heteroceridae, Psephenidae). – Klapalekiana, 43 (Suppl.): 1–89.
- GENTILI E. & CHIESA A. 1976: Revisione dei *Laccobius* Palearctici (Coleoptera Hydrophilidae). – Memorie della Società Entomologica Italiana, 54 (1975): 5–187.
- HANSEN M. 2004: Family Hydrochidae Thomson, 1859, pp. 42–43; Family Hydrophilidae Latreille, 1802, pp. 44–68. – In: LÖBL I. & SMETANA A. (eds): Catalogue of Palaearctic Coleoptera, 2. Hydrophiloidea – Histeroidea – Staphylinoidea. – Apollo Books, Stenstrup, 942 pp.
- HEBAUER F., BUSSLER H., HECKES U., HESS M., HOFMANN G., SCHMIDL J. & SKALE A. 2003: Rote Liste gefährdeter Wasserkäfer (Coleoptera aquatica) Bayerns, pp. 112–116. – In: VOITH J. (ed.): Rote Liste gefährdeter Tiere Bayerns. – SUB, Göttingen, 391 pp.
- HEBAUER F. & KLAUSNITZER B. 1998: Insecta: Coleoptera: Hydrophilidae (exkl. *Helophorus*). Süßwasserfauna von Mitteleuropa 20, part 7, 8, 9, 10. – Gustav Fischer, Stuttgart, Jena, Lübeck, Ulm, xii + 134 pp.
- KODADA J. & MAJZLAN O. 1987: Spoločenstvá chrobákov (Coleoptera aquicola) Štátnej prírodnej rezervácie Abrod. – Ochrana prírody, 8: 210–219.
- KÖHLER F. 1991: Revision rheinischer Käfernachweise nach dem ersten Supplementband zu den Käfern Mitteleuropas. Teil I: Carabidae bis Ptiliidae (Col., Carabidae, Hydraenidae, Hydrochidae, Hydrophilidae, Histeridae, Leiodidae, Ptiliidae). – Mitteilungen der Arbeitsgemeinschaft Rheinischer Koleopterologen, 1 (3–4): 71–97.
- SPITZENBERG D. 2003: GEO-Tag der Artenvielfalt – eine partielle Auswertung. – Halophila – Mitteilungsblatt, 46. Dostupné na adrese: <http://www.halophila.de/startseite/halophila/mbl46-2/mbl46-2.html> (k 14.12.2010).